

Change the subject:

**το κίνημα και η εφαρμογή του στην Βιβλιοθήκη και
Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας**

Ελισάβετ Χανταβαρίδου
Βιβλιοθηκονόμος, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Υποψ.διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
email: elisach@uom.edu.gr, echantavaridou@uniwa.gr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0614-1213>

Αθηνά Κεσίδου
Βιβλιοθηκονόμος, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
email: athens@uom.edu.gr

28ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

1. Εισαγωγή

Ο 21ος αιώνας ξεκίνησε με κινήματα αναθεώρησης και διόρθωσης αδικιών που συνέβησαν τους προηγούμενους αιώνες. Παρόλο που ιστορικά και νομοθετικά μπορεί να τερματίστηκαν στο παρελθόν φαινόμενα όπως η δουλεία και η αποικιοκρατία, εντούτοις είναι τόσο βαθιά ριζωμένα σε πολλές πτυχές της καθημερινότητάς μας που πολλές φορές δεν το συνειδητοποιούμε. Αποικιοκρατικές χώρες και αυτοκρατορίες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Ολλανδία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και άλλες άφησαν το σημάδι τους στις πρώην αποικίες τους. Διαμέσου της παγκοσμιοποίησης, της διεθνοποίησης των αγορών και της τυποποίησης διεθνών πρακτικών, έχει επηρεαστεί και η Ελλάδα και η ελληνική βιβλιοθηκονομία από αποικιοκρατικές και ρατσιστικές αντιλήψεις. Η διαδικασία του να απομακρύνει κανείς τις αποικιοκρατικές αντιλήψεις και να δώσει χώρο στις μειονότητες και τους γηγενείς πληθυσμούς να εκφραστούν και να αναδειχθούν μέσα από τις συλλογές μιας βιβλιοθήκης εμπεριέχεται στην αποαποικιοποίηση¹ της βιβλιοθήκης (Collins, 2020).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο εκδηλώθηκαν φοιτητικά κινήματα το 2014-2015 τα οποία οδήγησαν στις τρέχουσες πρακτικές αποαποικιοποίησης σε βιβλιοθήκες και αρχεία. Τέτοια κινήματα υπήρξαν το *Why is my curriculum white?*, *Rhodes Must Fall* (εικ.1) και *Young Historians Project* σύμφωνα με την Matsuno (UCL, 2022, 0:51). Ο κλάδος της βιβλιοθηκονομίας που ασχολείται με την πρακτική εφαρμογή της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ισότητας, της συμπερίληψης, της διαφορετικότητας σε όλο το φάσμα της βιβλιοθηκονομικής εργασίας έχει επικρατήσει ως κριτική βιβλιοθηκονομία² (Hendrix, 2020). Κάτω από το hashtag #critlib στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί κανείς να εντοπίσει σχετικές δράσεις. Παρακλάδι της κριτικής βιβλιοθηκονομίας αποτελεί η κριτική καταλογογράφηση³ (hashtag #critcat). Όσοι ενδιαφέρονται για δημοσιεύσεις και εξελίξεις πάνω σε αυτά τα θέματα μπορούν να ενημερωθούν από οδηγούς όπως ο LibGuide που δημιούργησε η Erika Hendrix, καθώς και από το *Cataloging Lab* της Violet Fox (Hendrix, 2020; Fox).

Στην κριτική καταλογογράφηση εντάσσονται οι προσπάθειες των βιβλιοθηκονόμων να απαλλαγούν τα ελεγχόμενα λεξιλόγια από ρατσιστικούς ή γενικώς προσβλητικούς όρους. Οι θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου⁴ έχουν δεχθεί σφοδρή κριτική για κάποιες από τις ορολογίες που χρησιμοποιούν. Η Olson αναλύει πώς μπορεί η χρήση των θεματικών επικεφαλίδων της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου να αναδειχθεί σε εργαλείο άσκησης πολιτιστικής εξουσίας, το οποίο μπορεί να επηρεάσει την αυτοεκτίμηση του ατόμου ή να το κάνει να νιώσει θυμό (Olson, 2009, σ.55). Σε ένα πιο γενικό πλαίσιο ο Naun κάνει λόγο για την προκατάληψη στη θεματική πρόσβαση. Η θεματική ευρετηρίαση ενός κειμένου από άνθρωπο φαίνεται

¹ decolonization ή decolonisation στα αγγλικά

² critical librarianship στα αγγλικά

³ critical cataloging στα αγγλικά

⁴ Library of Congress Subject Headings (LCSH), διαθέσιμο από: <https://authorities.loc.gov/>

λιγότερο αντικειμενική από την αναζήτηση ενός όρου σε ένα πλήρες κείμενο. Ωστόσο, και η αυτόματη αναζήτηση πλήρους κειμένου δεν είναι απόλυτα αντικειμενική, μια και βασίζεται σε αλγόριθμους ευρετηρίασης και συνάφειας που υπόκεινται στην ανθρώπινη κρίση (Naun, 2006, σ.89).

Η παρούσα εισήγηση θα επικεντρωθεί στον όρο *Illegal aliens* και στις επικεφαλίδες όπου αυτός εντοπιζόταν. Μετά από ένα σύντομο ιστορικό του κινήματος Change the Subject, θα παρουσιαστεί η ενέργεια της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (ΠΑΜΑΚ) να προβεί σε αλλαγή των επικεφαλίδων της τόσο στα αγγλικά όσο και στα ελληνικά. Χρειάζεται να σημειωθεί, ωστόσο, ότι οι θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου αποτελούν ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για πολλές βιβλιοθήκες ανά τον κόσμο. Η πρώτη εφαρμογή τους χρονολογείται το 1898 (Stone, 2000), επομένως είναι λογικό να εντοπίζονται όροι που δεν συνάδουν με τα ηθικά πρότυπα του 21ου αιώνα. Τα βιβλιοθηκονομικά εργαλεία των τελών του 19ου αιώνα αντικατόπτριζαν την οπτική γωνία των δημιουργών τους, δηλαδή όσων είχαν τη δυνατότητα να είναι μορφωμένοι και να εργάζονται σε βιβλιοθήκες όπως αυτή του Κογκρέσου των ΗΠΑ. Τα πράγματα έχουν αλλάξει από τότε και γίνονται προσπάθειες από τη διεθνή κοινότητα να εντοπιστούν και να αντικατασταθούν οι απαρχαιωμένοι και προσβλητικοί όροι. Χωρίς να ρίχνουμε, λοιπόν, την πέτρα του αναθέματος σε συναδέλφους μας στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού εργαζόμαστε για έναν κατάλογο βιβλιοθήκης που θα σέβεται όλους τους χρήστες του.

Εικ.1 Αποκαθήλωση του αγάλματος του Cecil Rhodes στο Πανεπιστήμιο του Cape Town στη Νότιο Αφρική. Το κίνημα μεταφέρθηκε αργότερα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Φωτογραφία: Liza van Deventer, πηγή:

<https://www.news24.com/citypress/voices/attacks-on-controversial-or-offensive-statues-start-ed-in-sa-with-rhodesmustfall-20200707>

2. Change the subject: η αρχή

Όλα ξεκίνησαν το 2014 όταν μία φοιτήτρια του Dartmouth College στις ΗΠΑ συμβουλευτήκε μια βιβλιοθηκονόμο για την έρευνά της. Καθώς αναζητούσαν στον κατάλογο της βιβλιοθήκης, η φοιτήτρια διάβασε τις θεματικές επικεφαλίδες που βρίσκονταν κάτω από τα βιβλιογραφικά δεδομένα του καταλόγου. Ο όρος *Illegal aliens* υπήρχε σε πολλές επικεφαλίδες, καθώς η βιβλιοθήκη χρησιμοποιούσε τις θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου στον κατάλόγό της. Ο όρος αυτός χρησιμοποιούνταν για τους μετανάστες που ζούσαν σε μια χώρα χωρίς να κατέχουν τα νόμιμα δικαιολογητικά για την παραμονή τους σε αυτή. Η φοιτήτρια έμεινε εμβρόντητη από την ορολογία αυτή, καθώς θεώρησε ότι είναι προσβλητική. Το επίθετο “illegal” χρησιμοποιούνταν για να χαρακτηρίσει ανθρώπους και όχι μια διαδικασία ή ένα καθεστώς παραμονής. Στη συνέχεια η βιβλιοθηκονόμος μαζί με την φοιτήτρια ένωσαν τις φωνές τους και με άλλους φοιτητές του Dartmouth College προκειμένου να καταφέρουν την κατάργηση του όρου αυτού από τις θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου. Στην προσπάθειά τους βρήκαν αρωγό την American Library Association⁵ καθώς και την Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου⁶. Σκοπός τους ήταν να απομακρύνουν τυχόν προκαταλήψεις που συνόδευαν ορολογίες των καταλόγων των βιβλιοθηκών. Η δύναμη των λέξεων ήταν εμφανής, καθώς καθρέφτιζε την σκέψη των δημιουργών αυτών των ορολογιών. Η προσπάθεια των φοιτητών εξελίχθηκε σε κίνημα καθώς ξεπέρασε τα όρια του Κολεγίου, ακόμα και των ΗΠΑ. Πολλές βιβλιοθήκες ανά τον κόσμο συντάσσονταν με το σκεπτικό των φοιτητών (ενδεικτικά βλέπε Lacey κ.ά., 2021 για το University of Cambridge; Piñon, 2022 για το University of Michigan). Γυρίστηκε ακόμα και ντοκιμαντέρ σχετικά με το πώς ξεκίνησε και εξελίχθηκε η προσπάθεια αυτή. Το ντοκιμαντέρ είναι δωρεάν διαθέσιμο από το Διαδίκτυο και έχει τον τίτλο “Change the subject”⁷ (Dartmouth Library, 2019).

Το 2016 η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου επιχείρησε να αλλάξει τις θεματικές επικεφαλίδες που περιείχαν τον όρο *Illegal aliens* και να χρησιμοποιήσει δύο νέες επικεφαλίδες: *Noncitizens* και *Unauthorized immigration* (για το ιστορικό του κινήματος βλέπε SUNY OLIS, 2022). Μετά από παρεμβάσεις ρεπουμπλικανών νομοθετών το 2017 οι οποίοι πίεσαν την Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου να μην αλλάξει

⁵ Αμερικανική Ένωση Βιβλιοθηκών, συντομογραφία ALA

⁶ Library of Congress

⁷ στα ελληνικά θα μπορούσε να αποδοθεί ως Αλλάξτε το θέμα

την ισχύουσα ορολογία (*Illegal aliens*), η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου διατήρησε τον όρο.

3. Η αντικατάσταση του όρου *Illegal aliens* στην ΒΚΠ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Τα βιβλιογραφικά δεδομένα της ΒΚΠ ΠΑΜΑΚ είναι διαθέσιμα μέσω του ηλεκτρονικού καταλόγου⁸ της. Η θεματική περιγραφή κάθε τεκμηρίου βασίζεται στις θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου κι επομένως η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι η αγγλική. Στην περίπτωση, όμως, που η γλώσσα ενός τεκμηρίου είναι η ελληνική τότε χρησιμοποιούνται επιπρόσθετα και ελληνικές θεματικές επικεφαλίδες που επιλέγονται από το προσωπικό της ΒΚΠ. Γίνεται προσπάθεια η μετάφραση του κάθε όρου να προσεγγίζει όσο το δυνατόν περισσότερο τον πρωτότυπο όρο. Για τη διαδικασία αυτή το προσωπικό της ΒΚΠ συμβουλευεται γενικά ή επιστημονικά λεξικά, καθώς και ορολογία που εντοπίζεται σε επιστημονικές πηγές του Διαδικτύου (προγράμματα σπουδών, κεφάλαια βιβλίων, κυβερνητικές ιστοσελίδες, κτλ.).

Όταν ενημερωθήκαμε για το κίνημα *Change the subject* από τα επαγγελματικά αναγνώσματά μας, πραγματοποιήσαμε αναζήτηση στον κατάλόγο μας ώστε να διαπιστώσουμε εάν συναντάται ο όρος *Illegal aliens*. Ο όρος υπήρχε είτε αυτόνομος είτε μαζί με υποδιαιρέσεις (π.χ. γεωγραφικές). Στη συνέχεια αναζητήσαμε το πώς είχαμε μεταφράσει τον όρο αυτό στα ελληνικά. Είχε χρησιμοποιηθεί ο όρος “Παράνομοι ξένοι”. Ωστόσο, η ορολογία αυτή δεν συναντάται πλέον στα επίσημα έγγραφα του Ελληνικού Κράτους. Έπειτα από αναζήτηση στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Μετανάστευσης & Ασύλου διαπιστώσαμε πως χρησιμοποιούνται οι όροι “Παράτυποι μετανάστες” και “Παράτυπη μετανάστευση”. Ταυτόχρονα εντοπίσαμε στο διαδίκτυο ένα φυλλάδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες το οποίο επεξηγούσε γιατί πρέπει να χρησιμοποιείται ο όρος “χωρίς χαρτιά” ή “παράτυπος” έναντι του όρου “παράνομος”. Στο ίδιο φυλλάδιο υπήρχε και η χρονολογική σειρά των εξελίξεων αναφορικά με την χρήση των προτιμώμενων όρων από το 1975 έως σήμερα (Γιατί ‘χωρίς χαρτιά’ ή παράτυπος; Chantavaridou, Semkou & Kesidou, 2021). Σε συνδυασμό με εγκυκλίους που είχαν αποσταλεί το 2018 προς υπηρεσίες του Δημοσίου για την αποφυγή του όρου “λαθρομετανάστης” (esos.gr, 2018) αποφασίσαμε να αντικαταστήσουμε τον όρο “Παράνομοι ξένοι” με τον όρο “Παράτυποι μετανάστες” στις θεματικές επικεφαλίδες μας.

Αναφορικά με το πώς έπρεπε να διορθώσουμε τις εγγραφές καθιερώσεων σε μορφή MARC στον κατάλόγο μας συμβουλευτήκαμε τις οδηγίες της ALA (Gross & SACWG, 2016, ειδικά το Att-6). Εκεί υπήρχαν οδηγίες για το ποια πεδία να διαγραφούν, ποια να προστεθούν και ποιες σημειώσεις να εισαχθούν. Ταυτόχρονα, όμως, επεμβήκαμε και στα βιβλιογραφικά δεδομένα του καταλόγου μας. Κι αυτό διότι οι εγγραφές MARC

⁸ <https://catalog.lib.uom.gr/>

πλέον δεν περιείχαν καθιερωμένες θεματικές επικεφαλίδες. Στο πεδίο 650 διορθώσαμε τον δεύτερο δείκτη εισάγοντας 7 αντί για 0 και προσθήσαμε υποπεδίο \$2 Change the Subject Project. Αυτό συνέβη στις αγγλικές θεματικές επικεφαλίδες του καταλόγου μας. Στις ελληνικές διατηρήσαμε ως δεύτερο δείκτη το 4. Την πρακτική αυτή ακολούθησε το δίκτυο βιβλιοθηκών SUNY της Νέας Υόρκης (SUNY OLIS, 2022).

Οι θεματικές επικεφαλίδες του καταλόγου μας οι οποίες επηρεάστηκαν από τις αλλαγές που πραγματοποιήσαμε είναι οι εξής:

Illegal aliens → Undocumented immigrants

Παράνομοι ξένοι → Παράτυποι μετανάστες

Human smuggling: αλλαγή στο 550

Aliens → Noncitizens

Immigrants: αλλαγή στο 550

Human trafficking: αλλαγή στο 680

Alien criminals → Noncitizen criminals

Alien labor → Foreign workers (ο όρος υπάρχει στην Library of Congress καθιερωμένος)

Women alien labor → Women foreign workers (ο όρος υπάρχει στην Library of Congress καθιερωμένος)

Alien property → Foreign-owned property

Corporations, Foreign: αλλαγή στο 550

Repatriation: αλλαγή στο 550

Οι αλλαγές έγιναν χειρωνακτικά και επηρέασαν εγγραφές που περιείχαν τις επικεφαλίδες είτε αυτόνομα είτε μαζί με υποδιαιρέσεις. Καταγράψαμε τις αλλαγές που πραγματοποιήσαμε στην ιστοσελίδα του Τμήματός μας ώστε να υπάρχει αρχείο των αλλαγών. Η πρόσβαση στην ιστοσελίδα είναι περιορισμένη. Με τον τρόπο αυτό μπορούμε να ανατρέξουμε ανά πάσα στιγμή και να συμβουλευτούμε το αρχείο μας. Επίσης, μπορούν και οι μελλοντικοί συνάδελφοί μας να συμβουλευτούν τις κινήσεις μας. Ο κίνδυνος που υπάρχει, μια και οι θεματικές επικεφαλίδες δεν είναι καθιερωμένες, είναι να εισάγουμε μέσω του copy cataloguing βιβλιογραφικές εγγραφές και καθιερώσεις επικεφαλίδων που περιέχουν τους όρους που καταργήσαμε. Για το λόγο αυτό είχαμε συμφωνήσει να επανεξετάσουμε τον κατάλογο

μας σε διάστημα ενός έτους ώστε να εντοπίσουμε τυχόν τέτοιες περιπτώσεις. Ωστόσο, αυτό δεν θα χρειαστεί καθώς υπήρξαν εξελίξεις από την πλευρά της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου.

4. Η κατάργηση του όρου *Illegal aliens*

Τον Νοέμβριο 2021 η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου ανακοίνωσε πως θα ενημερώσει τις επικεφαλίδες *Aliens* και *Illegal aliens* και θα χρησιμοποιήσει τις επικεφαλίδες *Noncitizens* και *Illegal immigration*. Η ALA από την πλευρά της συνεχάρη την Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου για την απόφαση αυτή, καθώς οι προηγούμενες επικεφαλίδες ήταν απαρχαιωμένες και απάνθρωπες (ALA, 2021). Η ΒΚΠ θα επανεξετάσει τις αλλαγές αυτές το αμέσως επόμενο διάστημα. Καθώς φαίνεται, όμως, η διεθνής κοινότητα δεν είναι σύμφωνη με την απόφαση αυτή. Το δίκτυο βιβλιοθηκών SUNY δέχτηκε τον όρο *Noncitizens*, αλλά απορρίπτει τον όρο *Illegal immigration*. Θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί τον όρο *Undocumented immigrants* (SUNY OLIS, 2022). Παρόμοια, η ARLIS/NA⁹ δηλώνει απογοητευμένη από τη διατήρηση του όρου *Illegal immigration* και πως δεν συμφωνεί με τη χρήση των λέξεων *illegal* ή *aliens* (ARLIS/NA, 2022). Παράλληλα, συντάσσεται με τα κινήματα *Change the subject* και *Drop the I Word* (για πληροφορίες σχετικά με το κίνημα βλέπε *Race forward*, 2017; UCLA Undergraduate Students Association). Μια έρευνα που δημοσιεύτηκε πρόσφατα απευθύνθηκε σε επαγγελματίες βιβλιοθηκών, αρχείων και άλλων υπηρεσιών με σκοπό να διερευνήσει το υπόβαθρο των καταλογογράφων και λοιπών επαγγελματιών που ασχολούνται με περιγραφικές εργασίες και δη με την συμπερίληψη. Η έρευνα διεξήχθη τον Νοέμβριο 2021, όταν δηλαδή η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου άλλαξε τις επίμαχες θεματικές επικεφαλίδες, οπότε οι αντιδράσεις των συμμετεχόντων δεν περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα της έρευνας. Ωστόσο, από τις 5 χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα και τις 139 απαντήσεις, υπήρξαν 14 συμμετέχοντες που δήλωσαν πως είχαν εφαρμόσει μια τοπική πολιτική σε αντικατάσταση της καθιερωμένης θεματικής επικεφαλίδας *Illegal aliens* της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (Pereira, 2022). Υπάρχει, επίσης, και μία τρέχουσα έρευνα που γίνεται διαδικτυακά μέσω της συμπλήρωσης μίας φόρμας και η οποία συγκεντρώνει απαντήσεις για το αν και πώς εφαρμόσαν τοπικές πολιτικές οι βιβλιοθήκες σχετικά με το *Illegal aliens* και *Illegal immigration*¹⁰ (εικ.2). Τα αποτελέσματα της έρευνας θα ανακοινωθούν προς τα τέλη του 2022.

⁹ Δίκτυο Βιβλιοθηκών Τέχνης της Βορείου Αμερικής

¹⁰ σύνδεσμος για το ερωτηματολόγιο:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc3-4ZPM2TQ8uKxPeUf3oVFbjjo9er6VeHBINPManMmsjQkYw/viewform>

Local changes to LC Subject Headings about "Illegal immigration"

An informal group of library workers led by ALA's Services to Refugees, Immigrants, and Displaced Persons (SRIDP) Sub-Committee is asking for feedback about how libraries and library consortia have locally treated the Library of Congress Subject Headings (LCSH) "Illegal aliens," "Illegal immigration" and their variants (such as "Children of illegal aliens"). For more background information about these LCSH, check out [the Wikipedia article](#).

We plan on keeping this survey open indefinitely. Responses will be compiled and shared in open access format with the library community in late 2022. Personal names and email addresses will not be shared publicly. Institution names and deidentified comments may be shared in the public report. Contact violetbfox@gmail.com with any questions or concerns.

Εικ.2 Ερωτηματολόγιο σχετικά με τοπικές πολιτικές βιβλιοθηκών αναφορικά με την θεματική επικεφαλίδα *Illegal immigration*

5. Συμπεράσματα

Οι συνέπειες του ρατσισμού, του αποκλεισμού ορισμένων κοινωνικών ομάδων και της αποικιοκρατίας έχουν επηρεάσει και τις επιστήμες. Ως βιβλιοθηκονόμοι επιλέγουμε τους όρους που θα χρησιμοποιήσουμε για να περιγράψουμε ένα τεκμήριο κι αυτό επιφέρει μια ευθύνη. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούμε για την περιγραφή των τεκμηρίων συχνά φέρουν τις προκαταλήψεις αυτών που τα δημιούργησαν. Στην περίπτωση της θεματικής επικεφαλίδας *Illegal aliens* της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου αναπτύχθηκε ένα κίνημα με σκοπό την κατάργησή της. Οι φοιτητές των ΗΠΑ που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών θεωρούν ότι ο όρος "παράνομος" προσβάλλει τους ανθρώπους και δεν θα έπρεπε να τους χαρακτηρίζει. Το κίνημα Change the subject είχε ως αποτέλεσμα πολλές βιβλιοθήκες ανά τον κόσμο να αλλάξουν την πρακτική τους και να μην χρησιμοποιούν καθιερωμένες θεματικές επικεφαλίδες. Η ALA συνέδραμε την πρακτική αυτή με οδηγίες που εξέδωσε για να βοηθήσει τους βιβλιοθηκονόμους. Η ΒΚΠ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας άλλαξε τόσο την επικεφαλίδα αυτή όσο και την ελληνική απόδοσή της ώστε ο κατάλογος να μην περιέχει προσβλητικό περιεχόμενο προς τους μετανάστες. Η πίεση που άσκησαν βιβλιοθήκες και κοινοπραξίες έπιασε τόπο έπειτα από 7 χρόνια. Το 2021 η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου προέβη σε αλλαγές ως προς τις προσβλητικές επικεφαλίδες της, αν και δεν έχουν γίνει πλήρως αποδεκτές από όλες τις βιβλιοθήκες. Αυτό που ανέδειξε το κίνημα Change the subject είναι πόσο αλληλένδετες είναι οι πρακτικές των βιβλιοθηκών παγκοσμίως. Μια ελληνική βιβλιοθήκη που εισάγει βιβλιογραφικά δεδομένα μέσω του copy cataloguing εισάγει ταυτόχρονα και τις ιδεολογίες που εκφράζουν οι αμερικανικές θεματικές επικεφαλίδες. Είναι δύσκολο, σαφώς, για την Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου και το προσωπικό της να συντηρούν και να αναπτύσσουν έναν κατάλογο και μια πληθώρα εργαλείων υπό το βλέμμα όλης της υψηλότητας. Σίγουρα αντιμετωπίζουν έλλειψη προσωπικού ή και οικονομικές δυσκολίες όπως όλοι μας. Οι δε υπάλληλοι κληρονομούν συστημικά

προβλήματα αιώνων, όπως ο ρατσισμός, και δεν έχουμε την απαίτηση να τα λύσουν εν μια νυκτί. Άλλωστε δεν στερούμαστε κι εμείς προκαταλήψεων. Εάν μάθαμε κάτι από αυτήν την εμπειρία είναι να σκεφτόμαστε κριτικά και να πιέζουμε συλλογικά με γνώμονα την αξιοπρέπεια και τον σεβασμό των χρηστών μας.

Βιβλιογραφία

ALA (2021). *ALA Welcomes Removal of Offensive ‘Illegal aliens’ Subject*

Headings. Διαθέσιμο από:

<https://www.ala.org/news/member-news/2021/11/ala-welcomes-removal-offensive-illegal-aliens-subject-headings> (πρόσβαση 3/9/2022)

ARLIS/NA (2022). *ARLIS/NA Statement on Removal of Library of*

Congress—Illegal Aliens—Subject Headings—Art Libraries Society of North

America. Διαθέσιμο από:

<https://www.arlisna.org/news/arlisna-statement-on-removal-of-library-of-congress---illegal-aliens---subject-headings##> (πρόσβαση 3/9/2022)

Chantavaridou, E., Semkou, E., & Kesidou, A. (2021). Changing the subject at the University of Macedonia Library & Information Centre. *Catalogue & Index, 204*, 22-24. Διαθέσιμο από:

https://cdn.ymaws.com/www.cilip.org.uk/resource/collection/5ABCDF83-CAD6-442F-88AC-19396BECA4DC/C&I204_Chantavaridou_Changing_subject_Macedonia.pdf (πρόσβαση 3/9/2022)

Collins, J. (2020). *An Approach to Understanding Decolonization for Libraries and Archives*. (2020). Διαθέσιμο από:

<https://www.impactio.com/blog/an-approach-to-understanding-decolonization-for-libraries> (πρόσβαση 3/9/2022)

- Dartmouth Library (2019). *Change The Subject*. Διαθέσιμο από: <https://www.library.dartmouth.edu/digital/digital-collections/change-the-subject> (πρόσβαση 3/9/2022)
- esos.gr. (2018). *Εισαγγελική έκκληση προς εκπαιδευτικούς: Να μη χρησιμοποιείται ο όρος “λαθρομετανάστης”*. Διαθέσιμο από: <https://www.esos.gr/arthra/58361/eisaggeliki-ekklisi-pros-ekpaideytikoys-na-mi-hrisimopoeitai-o-oros-lathrometanastis> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Fox, Violet. *Cataloging Lab – experiment with controlled vocabularies*. Διαθέσιμο από: <https://cataloginglab.org/> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Gross, T., & Subject Analysis Committee Working Group (2016). *Report from the SAC Working Group on the LCSH “Illegal aliens”* [Report]. Διαθέσιμο από: <https://alair.ala.org/handle/11213/9261> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Hendrix, E. (2020). *LibGuides: Critical Librarianship: Home*. Διαθέσιμο από: <https://liupalmer.libguides.com/c.php?g=1104750&p=8054656> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Lacey, E., Skinner, J., Panozzo Zénere, C., Greenberg, C., & Marsh, F. (2021). *Cataloguing, Classification, and Critical Librarianship at Cambridge University*. Facet. Διαθέσιμο από: <https://doi.org/10.17863/CAM.80072> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Naun, C. C. (2006). Objectivity and Subject Access in the Print Library. *Cataloging & Classification Quarterly*, 43(2), 83–95. Διαθέσιμο από: https://doi.org/10.1300/J104v43n02_07 (πρόσβαση 3/9/2022)

- Olson, H. A. (2000). Difference, Culture and Change: The Untapped Potential of *LCSH. Cataloging & Classification Quarterly*, 29(1–2), 53–71. Διαθέσιμο από: https://doi.org/10.1300/J104v29n01_04 (πρόσβαση 3/9/2022)
- Perera, T. (2022). Description Specialists and Inclusive Description Work and/or Initiatives—An Exploratory Study. *Cataloging & Classification Quarterly*, 60(5), 355–386. Διαθέσιμο από: <https://doi.org/10.1080/01639374.2022.2093301> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Piñon, A. (2022) *Correcting the record*. Διαθέσιμο από: <https://www.lib.umich.edu/about-us/news/correcting-record> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Race forward. (2017). *Drop the I-Word*. Διαθέσιμο από: <https://www.raceforward.org/practice/tools/drop-i-word> (πρόσβαση 3/9/2022)
- Stone, A. T. (2000). The *LCSH* Century: A Brief History of the *Library of Congress Subject Headings*, and Introduction to the Centennial Essays. *Cataloging & Classification Quarterly*, 29(1–2), 1–15. Διαθέσιμο από: https://doi.org/10.1300/J104v29n01_01 (πρόσβαση 3/9/2022)
- SUNY Office of Library and Information Services (2022). *SLC Guides: Alma Resource Management: Change the Subject Project - UPDATED 3/2022*. Διαθέσιμο από: <https://slcny.libguides.com/c.php?g=986218&p=7623203> (πρόσβαση 3/9/2022)
- UCL Information Studies (Director). (2022). *Unlocking Narratives: The Roots of Decolonising Work in UK Libraries and Archives*. Διαθέσιμο από: <https://www.youtube.com/watch?v=wrvrinQ724s> (πρόσβαση 3/9/2022)

UCLA Undergraduate Students Association. *Drop the I-word*. Διαθέσιμο από:

<https://usac.ucla.edu/droptheword/index.php> (πρόσβαση 3/9/2022)

Γιατί 'χωρίς χαρτιά' ή 'παράτυπος'; Διαθέσιμο από:

https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/09/TerminologyLeafletGREEK_PICUM.pdf (πρόσβαση 3/9/2022)